

- 10 Ai Weiwei: *Making Sense* sau despre arheologia sinelui
- 12 „Ce înseamnă asta, *artă contemporană*? Arta nu are temporalitate.” Dialog cu Mircea Cantor
- 16 Arhitectura tactilă a antropocosmosului. Paul Neagu, (r)evoluția formei
- 18 Expoziția nocturnă Shared Spaces – teritorii senzoriale prin artă și tehnologie
- 26 *The Laboratory of the Future*. Bienala de Arhitectură de la Veneția 2023
- 28 David Hockney, un vizionar? *Bigger & Closer (not smaller & further away)* la Lightroom, Londra

Arhitectură

Proiecte din România

- 32 O nouă istorie pentru un imobil de birouri din anii '60 – H Tudor Arghezi 21
- 40 One Verdi Park – o dezvoltare rezidențială la înălțime
- 48 Juxtapunere. O arhitectură a contrastelor

- 54 *Luxe, calme et volupté* la Rosetti Aparthotel
- 62 De esență industrială
- 68 În București, pe ulița Negustorilor

Proiecte internaționale

- 76 La BnF Richelieu

- 82 Un liceu sustenabil – LA CIME
- 86 Rural retreat în inima naturii englezești

-
- 92 Material: fundament al arhitecturii
-
- 94 What is a house for? Filipe Magalhães (FALA) despre Casa din Kakio a lui Itsuko Hasegawa
-
- 100 La Muralla Roja: revizitând un clasic al arhitecturii postmoderne
-
- 104 Forma sunetului și alte senzații
-
- 108 Luna. Centru Cultural în Yungay
-
- 116 Cărămidă, lemn, transparență

Sustenabil

-
- 124 **Arhitectură:** Dipticul din Bruges
-
- 128 **Tehnologii:** Atelier TERRA pia și universul circular al arhitecturii de pământ
-
- 132 **Design:** Para: o poveste despre sustenabilitate și apartenență la o comunitate care iubește designul

Femei în arhitectură

-
- 154 Mihaela Criticos.
Arhitectura și valorile fundamentale

Degustbun

-
- 171 **Meniul zilei:** Pâinea lui Dumnezeu... la București
-
- 174 **Meniul zilei:** Vié, fine dining și fine living la un pahar de vin

Spațiu public

-
- 136 **Activiști urbani:** Perimetru pentru solidaritate
-
- 142 **Proiecte din România:** O intervenție necesară: Piața Lucian Blaga din Cluj
-
- 146 **City Plus:** Materiale pentru orașele viitorului

Igloo trends

-
- 162 igloo trends: experiență SPA chiar în baia de acasă

-
- 180 **Desert:** Despre pasiuni arz(u)ătoare în lumea deserturilor și dincolo de ea
-
- 184 **Digestiv:** La hora del vermut sau cel mai însoțit aperitiv
-
- 188 **Taiale:** *Fantoma de la Operă* în vremea inteligenței artificiale. O conversație cu scenograful Gary McCann

Ai Weiwei, *Spouts*, 2015. © Image courtesy Ai Weiwei Studio

Recent a avut loc deschiderea expoziției Ai Weiwei: *Making Sense* la Design Museum din Londra, care poate fi vizitată până în 30 iulie 2023. O expoziție ce glisează între autoreferențialitate, design, arhitectură, arheologie și colecționism, trasând 8 milenii din istoria designului.

Unul dintre cei mai reacționari artiști ai prezentului, Ai Weiwei prezintă prima sa expoziție centrată pe design și arhitectură, care evocă semnificația și forța cumulativă pe care o poate avea un simplu obiect. O expoziție surprinzătoare din partea unui artist conceptual care ne-a obișnuit cu gesturi artistice radicale, arta fiind mereu un „joc de inteligență” ce îl poartă spre experimente formale subversive, cât și spre mișcări libere, cutezătoare. Ai Weiwei se joacă cu semnificatul lucrurilor comune, distrugându-le însăși semnificația; o formă de descompunere a obiectelor, pe care le recombina dându-le noi forme de viață, privând așadar obiectul de semnificatul său, atribuit în mod original. Doar dacă ne gândim la vechea urnă din perioada dinastiei Han, pe care artistul o inscripționează cu logo-ul Coca-Cola, unind în felul acesta cultura materială chineză istorică cu cea populară occidentală – lucrare prezentă și în expoziția curentă.

Making Sense prezintă o serie de instalații *site-specific* la scară mare, cu sute de mii de obiecte dispuse direct pe pavimentul galeriei, extinse în afara muzeului, în 5 „câmpuri” expoziționale. Aceste obiecte – de la unelte neolitice la piese Lego – au fost colecționate de artist începând cu anii '90 și sunt rezultatul fascinației

sale continue pentru artefacte arhaice și meșteșuguri tradiționale. Însuși acest regim al orizontalității expunerii reprezintă un caracter semnificativ al colecției: o modalitate de „a fi” împreună cu obiectele, într-un raport orizontal, non-ierarhic, contiguu și juxtapus.

Still Life cuprinde în jur de 1 600 de unelte de piatră neolitice expuse masiv, într-o subtilă notă de aducere-aminte a originilor designului profund înrădăcinate în supraviețuire. Adiacent, *Spouts* încorporează peste 200 000 de orificii de ceainice din porțelan manufacturate în perioada dinastiei Song (960-1279) și distruse ca dovezi ale imperfecțiunii. *Untitled (Porcelain Balls)* cuprinde aproximativ 100 000 de bile, din aceeași perioadă, create inițial ca instrumente de război. Ultimele două câmpuri sunt completate de materiale contemporane. *Untitled (Lego Incident)* este format dintr-o cantitate uriașă de Lego, produse industriale. Aceste piese i-au servit lui Ai Weiwei încă din 2014, când a creat o serie de portrete de activiști, prizonieri ai conștiinței, avocați ai libertății de expresie din întreaga lume, într-o instalație pe insula Alcatraz. Reasamblate în noua formulă, devin o dovadă a refuncționalizării designului ca instrument politic și produs al rezistenței umane.

Left Right Studio Material este alcătuit din mii de fragmente de porțelan provenind din sculpturile lui Weiwei distruse atunci când studioul său din Beijing a fost demolat de statul chinez în 2018. Aceste rămășițe funcționează în același timp ca urme ale urmelor represiunii totalitare, dar și ca refuz al capitulării, cea mai puternică afirmare a unui sine.

LBRIS

We know
books

Nooch sofa system, design Piero Lissoni. bebitalia.com

Osea
INTERIORS

Showroom: 116 G-Ral Ion Dragalina Street
Cluj-Napoca - T. + 40 744130255

Showroom: 36 George Enescu, Sector 1
Bucharest - T. + 40 741333100

office@oseainteriors.com
www.oseainteriors.com

B&B
ITALIA **OUTDOOR**

„Ce înseamnă asta, artă contemporană? Arta nu are temporalitate.”

Dialog cu Mircea Cantor

Interviu
Foto

Iuliana Dumitru
courtesy of Mircea Cantor

Atent la dialogul neîntrerupt al artelor dincolo de epoci, spații și etichete, suspicios la noțiunea de „contemporan”, Mircea Cantor este unul dintre cei mai importanți și mai apreciați artiști români de azi, recent nominalizat la Drawing Now Award. Relația lui cu arta populară locală – la care nu se „întoarce”, din care nu se „inspiră” pur și simplu –, deși definitorie pentru filosofia și practica sa artistică, rămâne încă doar parțial înțeleasă în România. Așa că despre natura reală a acestei legături, pe care unii ar numi-o „anacronică”, dar și despre întâlnire, despre spiritual și ritualic în arta contemporană, vorbim în interviul ce urmează. Nu uitați că Mircea Cantor e prezent până în 14 mai la Art Safari, cu lucrarea *Rozeta*, în cadrul expoziției *The Memory Palace*, alături de alți 9 artiști ai scenei artei contemporane franceze, selectați pentru Premiul Marcel Duchamp.

Acum parte dintr-o expoziție articulată sub semnul memoriei, lucrarea ta *Rozeta* vine ea însăși cu o istorie grăitoare în spate și capătă noi înțelesuri. Ce ar fi de povestit aici?

Lucrările mele prind mereu o viață nouă în funcție de expoziția în care sunt prezente, de loc, de context. Așa că m-am bucurat s-o aduc în România pentru prima dată, mai ales că, da, are și o poveste care se potrivește, cumva. O variantă a ei mai veche, de 4 metri diametru, am realizat-o la Reims, în 2007, într-o rezidență. Călătoream între Paris și Reims și știam că vreau să fac ceva în legătură cu celebra rozetă din Catedrala din Reims, unde se află acele vitralii splendide, pictate și de Chagall. Simțeam că vreau să răspund aceluia loc printr-o lucrare, ca un fel de omagiu sau dialog. Și la un moment dat, la Paris, văd un cerșetor – român, s-a dovedit ulterior (asta ca anecdotă) – care făcea aceste „scrumiere”, așa le numea. Și atunci mi-a picat fisa! Asta vreau pentru rozeta mea! Am discutat cu el și i-am dat o comandă de 3-4 000 de astfel de „scrumiere”, din care voiam să realizez rozeta. Mi-au plăcut enorm această implicare, această întâlnire neașteptată cu acest om, care le făcuse din doze de sucuri sau bere, și ideea de a transforma o artă spontană, „minoră”, într-o artă de instituție, „majoră”. Deși pentru mine nu există artă minoră sau majoră, e artă și atât, cu A, subliniez. E interesant deci cum lucrarea se naște din întâlnirea mai multor factori: contextul din Reims,

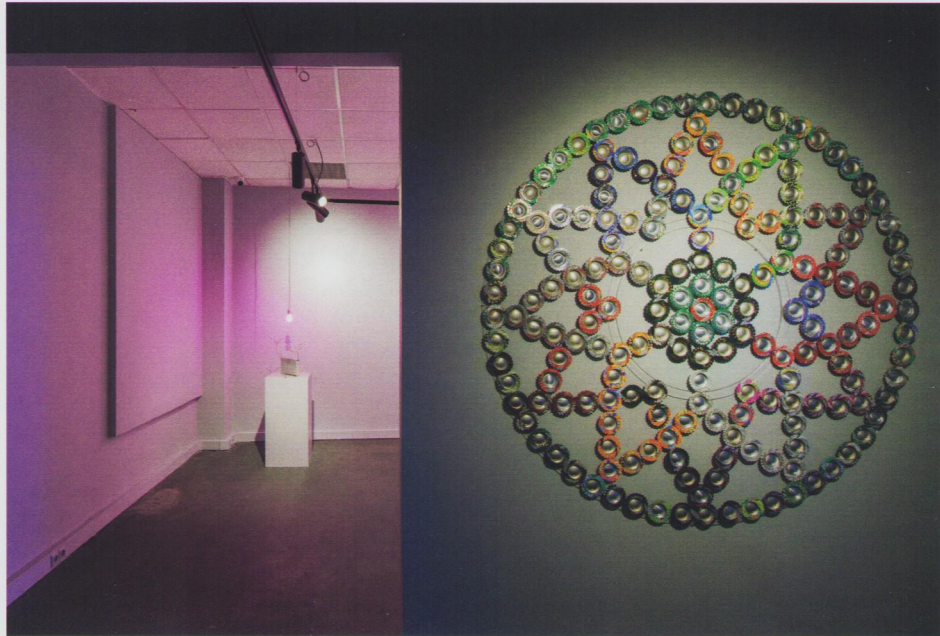
călătoriile spre Paris, tot meditănd, și acest cerșetor, cu care voi continua să colaborez. Apoi lucrarea a circulat în multe expoziții – inclusiv la Bienala de la Veneția –, a fost achiziționată de Muzeul Israelului din Ierusalim, o altă versiune a ajuns într-una dintre cele mai mari colecții private din Canada, Rennie Museum, Vancouver. Povestea ei a mers mai departe, oglindind felul în care a fost și creată. Asta impresionează o dată-n plus, felul în care se naște arta, prin întâlnire – nu stând tu de unul singur în atelier, ci implicând lumea din jur.

Felul în care integrezi arta populară în universul tău creator nu ține de nostalgie, de recuperare, deci de o privire aruncată înapoi, ci chiar de un act de sincronie, de aducere la prezentă a ceea ce e viu. Unde se întâlnește arta contemporană cu meșteșugul popular și cum e receptat, de fapt, atașamentul tău pentru expresia vernaculară?

Asta e un subiect vast. I-aș evoca pe Enescu sau pe Bartók, care s-au inspirat din arta țăranilor în cercetările și compozițiile lor. Ca artist, și eu simt nevoia de a căuta dincolo de barierele pe care din comoditate sau dintr-o autocenzură ni le impunem azi deseori. Or, știm că există o continuitate, un fir roșu între arta populară, aborigenă, băștinașă și artiști care întotdeauna au explorat aceste teritorii de creație. Avem atâtea exemple: arte povera, în anii '70, în Italia, cu Alighiero Boetti; anii '80-'90, cu David Hammons în America; artiști din Asia, atașați de

Rozeta, Art Safari, București, 2023.
Foto: Andrei Mărgulescu

acest *savoir faire*, de cunoașterea care vine din folclor și pe care, ca și mine, încercă să o sublimize în teme ce transmit un mesaj nu neapărat strict formal, ci și intelectual, antropologic, social, politic, spiritual chiar. Pentru mine asta înseamnă îmbogățirea mediului artistic, și mai puțin o critică. Nu mă feresc de toate astea – nu mai suntem în anii '80 și știu că multă lume de la noi spune că „o ard” cu *Cântarea României*. Îmi vine să le spun: treziți-vă, aici se fac lucruri vii, iar în Occident artele vernaculare sunt prezente, apreciate fără rețineri. Mă gândesc la pavilionul Finlandei de la bienală, în care au fost prezentate ritualuri șamanice, cu artă inuită. O altă lucrare, absolut superbă, de Wolfgang Leib, care a adus din India, la Fundația Merz din Torino, o comunitate de brahmani ca să facă timp de câteva săptămâni un ritual specific unei anumite sărbători indiene, ce se desfășura în aceeași perioadă. Și au venit cu toată recuzita (condimente, arderi, incantații, instrumente), reconstituind 1 la 1 nu un gest artistic, ci însuși ritualul, de curățire a locului. Ca și cum aș lua o slujbă ortodoxă și aș translata-o într-un spațiu de artă, devenind astfel, din punct de vedere artistic, un performance, în timp ce actanții ei, însă, tot o slujbă ortodoxă ar face. Rânduiala, gestul capătă multiple sensuri, în funcție de cei implicați: „trăitori” sau spectatori. Ca intelectuali trebuie să fim în stare să luăm o distanță care să ne permită să intrăm și să ieșim din anumite lucruri și stări fără să fim imediat

catalogați, c-am luat-o pe arătură... Și poate am luat-o! Sau poate că n-am luat-o! Tocmai aici e și intensitatea, ambiguitatea gestului artistic, capabil să se transforme din experiență intelectuală într-una spirituală și invers. Eu nu mă feresc de pragurile astea, mi se par esențiale în evoluția unui artist. Dar sigur, trebuie să și vrei să vezi și să cunoști ca să nu rămâi blocat în diagnosticul *Cântarea României*. Un alt exemplu, de la noi: Ana Lupaș, o artistă extraordinară, care în plin comunism, anii '70, mergea la Margău și lucra cu țărâncile de-acolo și realiza ritualuri, instalații cu grâu, cu pânze... Gesturi poetice și subversive, acte de legătură profundă cu pământul, cu elementele esențiale, cu natura. La fel și eu caut să stabilesc legătura *directă* cu tot acest univers, pe care nimeni nu-l știe mai bine decât țărâncul. E acolo o întregă filosofie practică, reală, a lucrului făcut la momentul lui, cu rostul lui – asta vreau să aduc în arta mea.

Există și o legătură afectivă cu spațiul/imaginarul rural în cazul tău?

O anume istorie personală nu trece de granițele obișnuite ale vacanțelor din copilărie petrecute la țară. Așa că e mai degrabă ceva ce am descoperit mai târziu. Când am ajuns în Franța ce făceam ca artist nu avea nicio legătură cu ce fac acum. Am experimentat cu video, fotografie, instalație, expresii complet desprinse de cel mai vag interes pentru arta populară. Trăind aici însă privirea mi s-a reorientat, mai mult intuitiv decât speculativ. Să-ți dai

O nouă istorie pentru un imobil de birouri din anii '60 – H Tudor Arghezi 21

Arhitectură

Răzvan Bârsan
+ Partners

Text
Foto

Iuliana Dumitru
Sabin Prodan

Transformări și actualizări în limbaj contemporan ale clădirilor instituționale din perioada comunistă, păstrându-le totuși referențialitatea istorică, vedem în România destul de rar. În acest context, proiectul din strada Tudor Arghezi 21 semnat de echipa de arhitecți Răzvan Bârsan + Partners reprezintă un punct de relief pe harta Bucureștiului și un bun exemplu de armonizare a funcțiilor și limbajelor unei clădiri ce vine cu o istorie a sa.

